

לקריאת הגרסה האנגלית המלאה: 10.1787/agr_outlook-2016-en

תחזית החקלאות של OECD-FAO לשנים 2016 - 2025

תקציר בעברית

תחזית החקלאות לשנים 2016 - 2025 היא מאמץ משותף של OECD ושל FAO. התחזית מאגדת את מומחיותם של שני הארגונים בכל הנוגע לסחורות, קווי מדיניות וארצות ונתונים שהתקבלו מארצות חברות שמשתפות פעולה בתחזית על מנת להציג הערכה של התחזית לטווח בינוני של שוקי הסחורות החקלאיות הארציים, האזוריים והעולמיים. התחזית מציגה אומדנים של היצע, ביקוש, מסחר ומחירים של הסחורות החקלאיות העיקריות עבור 41 ארצות ו-12 אזורים גיאוגרפיים. פרק הנושא המיוחד של מהדורת שנה זו מתמקד בתחזיות ובאתגרים של המגזר החקלאי באזור התת סהרה שבאפריקה.

ב-2015 נרשמה ירידה במחירי היבולים העיקריים, המקנה ומוצרי הדגים, שסימנה כי קרוב לוודאי הגיעה לסיומה תקופה של מחירים גבוהים בכל מגזרי המשנה. בהשוואה למחירי השיא של 2014, במחירי הבשר נרשמה ירידה, ונמשכו הירידות במחירי מוצרי החלב שהחלו ב-2013 וב-2014. כמו כן, נרשמה ירידה נוספת במחירי היבולים בהשוואה לשיאים שרשמו ב-2012. הגורמים העיקריים שעמדו מאחורי ירידות המחירים היו מספר שנים שבהן נרשמה עלייה ניכרת בהיצע, היחלשות העלייה בביקושים לנוכח ההאטה הכללית בכלכלה, ירידה במחירי הנפט והמשך צבירת מלאים.

במהלך עשר השנים שאליהן מתייחסת התחזית, צפויה האטה הדרגתית בעליה בביקוש למזון. גידול האוכלוסין בעולם, שהינו המניע העיקרי של עליות הביקושים, הולך ופוחת, והעלייה בהכנסות במשקים מתעוררים צפויה להיחלש. בה בעת, צרכנים ובמיוחד במשקים מתעוררים המיושבים בצפיפות, מציגים נטייה פוחתת לבזבז רווחי הכנסה על צריכת מוצרי מזון בסיסיים רבים יותר. הביקושים לבשר, לדגים ולמוצרי חלב יגדלו בחוזקה יחסית, ויגרמו לביקוש נוסף למזון למקנה, במיוחד של תבואה וארוחות חלבונים. הביקוש לסחורות חקלאיות לייצור דלקים אורגניים צפוי להתייצב בגלל ירידה במחירי האנרגיה וקווי מדיניות דלקים אורגניים שמרניים יותר במספר ארצות.

בעשר השנים הקרובות, צריכה מוגברת במדינות מתפתחות צפויה להפחית את שיעור הסובלים מתת-תזונה ברחבי העולם מ-11% ל-8%, ומספרם הכולל של הסובלים מתת-תזונה צפוי לרדת מ-788 מיליון לפחות מ-650 מיליון. עם זאת, שיעור התת-תזונה באזור התת-סהרה באפריקה יישאר גבוה, ובעוד שכיום חיים באזור כרבע מכלל הסובלים מתת-תזונה בעולם, בעוד עשר שנים יחיו בו למעלה משליש מכלל הסובלים מתת-תזונה בעולם. מדינות רבות יאלצו להתמודד עם הנטל המורכב של תת-תזונה (מעט מידי קלוריות), השמנת יתר, ומחסור במיקרו-נוטריאנטים (תזונה לא מאוזנת תהיה בעיה משותפת). צריכת סוכר, שמנים ושומנים בארצות מפותחות ומתפתחות צפויה לעלות בקצב מהיר יותר מצריכת מוצרים בסיסיים וחלבונים, בעיקר כתוצאה מצריכת כמות גדולה יותר של מוצרי מזון מעובדים.

מענה לעלייה בביקוש למזון צפוי להתקבל מעלייה בפרודוקטיביות, שתבטא בשינויים קלים ביבולים ובעדרי המקנה. השיפורים בתשואות צפויים להסביר 80% מהגידול בתפוקת היבולים. ישנה כוונה מסוימת להגדיל את השטחים החקלאיים באופן בר-קיימא, בעיקר בחלקים של אמריקה הלטינית ובאזור התת-סהרה באפריקה. מרבית האזורים החדשים באפריקה יוקדשו לגידול תבואה, בעוד שהאזורים הנוספים באמריקה הלטינית יוקדשו לפולי סויה. הגידול ביבולים צפוי להיות איטי יותר בארצות שהן היצרניות העיקריות, שכן בהדרגה יהיה קשה יותר לפרוץ את גבולות הטכנולוגיה. ואולם, בין מדינות מתפתחות רבות, במיוחד באזור התת-סהרה באפריקה, קיימים פערים גדולים ביבולים. גישור על פערים אלה יכול להוסיף כמות ניכרת להיצע בעולם.

לנוכח ההאטה הצפויה בגידול הכללי של השוק, המסחר החקלאי צפוי לגדול במחצית משיעור גידולו בעשור הקודם. ובכל זאת, עבור מרבית הסחורות, חלק קבוע מהייצור ממשיך להיסחר בשוקי העולם. פירוש העובדה שארצות מעטות יחסית נהנות משפע משאבי טבע היא שעלייה בחשיבותו של המסחר עבור הביטחון התזונתי העולמי. עם זאת, את המסחר במוצרי מזון בסיסיים מגביל אימוץ מדיניות הדוגלת באי-תלות בכל נושא המזון במספר ארצות, ושינוי מבני בכיוון הגברת הסחר המוצרים בעל יערך מוסף.

בכל הנוגע לסחורות חקלאיות, היצוא העולמי מתרכז בארצות ספורות שהינן ספקיות מפתח. חמש היצואניות העיקריות של כל המוצרים הנידונים בתחזית יסבירו לפחות 70% מסך היצוא, כששתיים או שלוש מדינות בלבד שולטות ביצוא של סחורות מסוימות. בצד היבוא הריכוז פחות, אף כי הרפובליקה העממית של סין (להלן "סין") היא שוק קריטי עבור סחורות מסוימות - ובמיוחד פולי סויה, אך גם מוצרי חלב ותבואה למעט תירס. התלות ביבוא מזון של אזורים עניים במשאבי טבע, ובעיקר צפון אפריקה והמזרח התיכון, צפויה להתעצם.

היות שישנה התאמה בגידול ההיצע והביקוש, המחירים הריאליים בחקלאות צפויים להישאר קבועים יחסית. עם זאת, יהיו שינויים יחסיים במחירים שישקפו התאמות בהרכב הביקוש, וכן הבדלים בתנאי ההיצע, כמו למשל הקלות היחסית של הגדלת הייצור באמריקה הלטינית בהשוואה לאסיה. ככלל, מחירי המקנה צפויים לעלות יחסית למחירי היבולים, ומחירי התבואות והזרעים המשמשים להפקת שמן צפויים לעלות בהשוואה למחירי המזון הבסיסיים. מגמות מבניות אלה צפויות להיות בולטות יותר במצב הנוכחי של מחירים נמוכים יותר של כל קבוצות הסחורות.

מגוון רחב של אי וודאיות משפיע על התחזית, ובכללן שינויים במחירי הדלק, ביבולים ובצמיחה כלכלית. אם יימשכו השינויים ההיסטוריים בגורמים אלה, יש סיכוי טוב לתנועה חריפה אחת לפחות במחירים בעשור הקרוב. תנועות מחירים בין-שנתיות רחבות כאלה יכולות להסתיר מגמות של הטווח הארוך. שינוי אקלימי עשוי להוסיף לאי-ודאות זו, במיוחד אם תתעצם היקרות אירועי מזג אוויר קיצוניים.

זאת ועוד, קיימות מספר אי-ודאיות בעניין מדיניות. אחת מהן נוגעת לשינויים במדיניות התבואות שעליהם הכריזה לאחרונה סין, ובכללם קביעת מחירים מקומיים וניהול מלאים. בתחזית זו, ההנחה היא כי שינויים אלה יאפשרו לסין להשיג את יעדיה הביתיים ולשמור על שיעור אי תלות גבוה בתירס מבלי ליצור הפרה חריפה בשווקים הבינלאומיים. עם זאת, תזמון והיקף שחרור המלאים הם אי-ודאות חשובה שמונחת ביסודן של התחזיות. סיכון נוסף נוגע לחרם היבוא הרוסי, שצפוי לפוג בסוף 2017.

אזור התת-סהרה באפריקה

באזור התת-סהרה באפריקה חיים למעלה מ-950 מיליון איש, שהינם כ-13% מאוכלוסיית העולם. חרף שינויים מתמשכים במשקי האזור, סקטור החקלאות נותר חשוב מאד ומספק פרנסה למיליוני אנשים. הבדלים אזוריים במבנה החקלאות ובשלב התפתחותה משקפים את ההבדלים העצומים בחקלאות האקולוגית, בכלכלה, בפוליטיקה ובתרבות ברחבי היבשת. תת-תזונה היא אתגר כבר זמן רב. ההתקדמות להשגת ביטחון תזונתי באזור אינה אחידה.

פיתוח המגזר החקלאי של האזור מושפע מגידול מהיר של האוכלוסייה, מאורבניזציה ומגיוון כפרי, משינוי מבני מתעסוקה בחקלאות לתעסוקה שאינה בחקלאות, עלייתו של מעמד ביניים, עניין גובר (הן מבית והן בעולם) באדמות החקלאיות של היבשת. הייצור החקלאי הכולל צפוי לגדול ב-2.6% בשנה. בהשוואה לעליות שנרשמו בעבר בייצור, שנבעו ברובן מהגדלת שטחים, חלק גדול יותר מהגידול העתידי בייצור יבוא משיפור בפרודוקטיביות. יידרש פיתוח כולל שישפר את הפרודוקטיביות של איכרים קטנים ועניים במשאבים ובד בבד ייצור הזדמנויות רחבות יותר לפיתוח אזורי הכפר.

אם נניח שאוכלוסיית האזור תמשיך לצמוח בקצב מהיר, שההכנסות יעלו וקווי המדיניות ומבני השוק הקיימים יישארו על קנם, הרי שייצור של יבולי מזון בארצות רבות צפוי לגדול בקצב איטי יותר מהביקוש. בעשור הקרוב צפויה להירשם עלייה ביבוא נטו של סחורות מזון של אזור התת-סהרה באפריקה, אף כי השקעות לשיפור הפרודוקטיביות צפויות למתן מגמה זו.

ארצות רבות מתחרות ביניהן בייצור וביצוא של יבולי פירות ומשקאות, שתורמים לרזרבות מטבע חוץ. מוצרים אלה עשויים להציע לחקלאים הזדמנויות חלופיות לגידול יבולי מזון מסורתיים. אפשר גם שיהיו מקור חשוב להעסקת אוכלוסיית הצעירים של היבשת. עם מספר יצואני מזון מוגבל, ומספר יבואנים נטו גדול, מסחר אזורי פתוח יהיה חשוב לביטחון התזונתי.

בעוד שתחזית החקלאות באזור התת-סהרה באפריקה חיובית ברובה, אפשר לשפרה בהרבה בעזרת קווי מדיניות יציבים ביותר באזור, באמצעות השקעות ציבוריות ופרטיות אסטרטגיות, בעיקר בתשתיות, ועל ידי מחקר והגדלת שטחים מותאמים והולמים. השקעות אלה יכולות לשפר את הגישה לשווקים, להפחית את ההפסדים לאחר הקציר ולגרום לזמינות רבה יותר של נתונים נחוצים.

© OECD

תקציר זה אינו מהווה תרגום רשמי של ה-OECD.

שעתוק תקציר זה מותר בכפוף לאזכור זכות היוצרים של ה-OECD וכותרת הפרסום המקורי.

תקצירים רב-לשוניים הם קטעים מתורגמים מתוך פרסומים של ה-OECD שפורסמו במקור באנגלית ובצרפתית. ניתן להשיגם ללא תשלום בחנות המקוונת של ה-OECD, בכתובת www.oecd.org/bookshop

למידע נוסף, ניתן ליצור קשר עם יחידת זכויות ותרגומים של ה-OECD, מינהלת ענייני ציבור ותקשורת, בדוא"ל: rights@oecd.org, או בפקס מס':

+33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

תר האינטרנט שלנו www.oecd.org/rights

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD/FAO (2016), *OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/agr_outlook-2016-en